

Piquetero hareketine genel bir bakış

Onur Koyunlu

Sermayenin kapitalizmin ömrünü neo-liberal saldırılarla uzatmaya çalıştığı son 30 yıllık dönemde beliren yeni mücadeleler ve toplumsal hareketler arasında en çok ilgi görenlerden birisi kuşkusuz, Arjantin’de 90’lı yılların ortalarında doğan ve zayıflayarak da olsa bugün de varlığını sürdüren *piquetero* [okunuşu “piketero”] hareketi oldu. Bu ilginin başlıca nedeni, hareketin ana gövdesini, örgütlenmesi toplumsal mücadelelerin kilit sorunlarından biri olarak görülen işsizlerin oluşturması. Bu sorunun neo-liberal politikalar altında daha de yakıcı hale geldiği günümüz şartlarında Arjantin’de işsizlerin bu gerçeğe meydan okurcasına örgütlenmiş ve şiddetli mücadelelere girişmiş olmaları hareketi daha da ilgi çekici kılıyor.

Piquetero hareketinin işsizleri örgütlemeyi başarmış olması, harekete en eleştirel yaklaşanlardan onu tümüyle destekleyenlere kadar hemen herkesçe tespit edilen yönü. Ancak hareketin 2000’li yılların başında Arjantin’in siyasi düzleminde ezilenler cephesinde en belirleyici siyasi güç konumuna yükselmesi, şiddetli ekonomik kriz koşullarında ve burjuvazinin yoğun saldırısı altında adeta kilitlenmiş vaziyette bekleyen sendikal harekete alternatif bir güç olarak belirmesi ve nihayet öncü mücadeleleriyle, ülke çapında devrimci duruma yol açan 2001 Aralık ayaklanmasına giden yolu döşemesi ve bu ayaklanmaya ruhunu vermesi *piquetero* hareketinin daha az üzerinde durulan yönü. Halbuki bunlar hareketin salt bir işsiz örgütlenmesi olmaktan öteye geçtiğini gösteriyor.

Hareketin gelişimi bize, *piqueteronun*, şiddetli neo-liberal saldırı altında ve sendika bürokrasisinin tam teslimiyeti dolayısıyla sendikal harekette yaşanan tıkanıklık koşullarında köşeye sıkışan Arjantin işçi sınıfının, saldırıdan en çok etkilenen kesimlerinden başlayarak kendini savunmak ve çıkış yolu bulmak için geliştirdiği bir mücadele ve örgütlenme yöntemi olduğunu gösteriyor. Bu sonucu çıkarmadığımız sürece *piquetero* deneyimini gerçekliği içinde kavramamızın, başka bir coğrafyaya ait turistik bir malzeme olmaktan çıkararak kendi deneyimlerimizle birleştirmemizin mümkün olmayacağını düşünüyoruz. Bu yazı bizi bu sonuca götüren olguları ortaya koymayı amaçlıyor.

Bu doğrultuda ilk olarak, hareketin ortaya çıkmasında rol oynayan faktörleri ve öncü mücadeleleri ele alacağız. Ardından hareketin doğuşu ve gelişimi üzerinde duracağız. Bu bölümde ayrıntısına gireceğimiz bir dizi olgunun hareketin genel niteliklerini ve bütün olarak işçi hareketi içindeki yerini saptamak bakımından önem taşıdığını belirtmekte yarar var. Daha sonra harekete yöne veren temel siyasi yaklaşımları ve stratejileri irdelleyeceğiz. Son olarak hareketin yapısına, niteliğine ve benimsediği yöntemlere kısaca göz atacağız.

***Piquetero* hareketinin öncülleri**

Son döneme ait herhangi bir toplumsal hareket ya da mücadelenin doğuşunu ele alırken neo-liberal saldırılardan, özelleştirme, esnekleştirme ve sendikasılaştırma üçlüsünün ezilenlere hızla artan işsizlik ve yoksulluk olarak döndüğünden bahsetmek artık bir klasik halini aldı. Öyle ki sadece hükümet ve devlet başkanlarının, partilerin adlarını, bir de önemli tarihleri gereğince değiştirdiğimiz tek bir metni, nerdeyse bütün ülkelerdeki toplumsal mücadelelerin sebeplerini anlatmak için kullanabilir haldeyiz. Bu nedenle bu dönüşümün Arjantin’de nasıl bir seyir izlediğini uzun uzadıya anlatmayacak olmamızın okuyucuyu memnun edeceğini tahmin etmek zor değil.

Peronist partinin¹ karizmatik lideri, “El Turco” lakaplı Carlos Menem 1989’da devletin başına geçtiğinde halk kendisini sevinçle karşılamıştı. Bunun nedeni yalnızca, selefi Raúl Alfonsín’in² başkanlığının son döneminde yıllık enflasyonun %5000’e ulaşması ve temel tüketim maddelerinde kıtlığın baş göstermesi değildi. Peronist partinin ülkede özellikle işçi sınıfı ve yoksullar arasında geleneksel olarak sahip olduğu etki, kendisini 1976’da deviren askeri diktatörlük döneminde daha da artmıştı. Kitlelerin zihninde hâlâ bu imgeler hüküm sürüyordu. Ancak bu Peronizmin üçüncü kez iktidara geliyordu ve bu sefer popülist de olsa bir burjuva partisi olduğunu çok daha açık bir biçimde gösterecekti. Arjantin’in Kemal Derviş’i Domingo Cavallo’nun ekonominin başına geçmesiyle

1 Partido Justicialista (PJ): Adaletçi Parti.

2 Alfonsín, Peronistlerin geleneksel rakibi Radikal Parti’dendi (Union Civica Radical (UCR): Radikal Sivil Birlik)

neo-liberal saldırı taarruz biçimini aldı. Kamu işletmeleri özelleştirildi. Ücretler düşürüldü. Emeklilik yaşı artırıldı. Federal bütçeden eyaletlere ayrılan ödenekler kısıldı. İşsizlik ve yoksulluk hızla büyüdü.

Menem 1995'te yeniden başkanlığa seçildiğinde kitleler henüz kendisinden yüz çevirmiş değillerdi. *Piquetero* hareketinin doğuşu esas olarak 1995'ten sonra başlar. Ancak bu, o ana kadar işçi sınıfının neo-liberal saldırılara hiç başkaldırmadığı anlamına gelmiyor. Aksine, neo-liberal saldırılarla birlikte buna karşı mücadeleler de daha Peronist iktidarın ilk yıllarında başladı. Menem'in ayağının tozuyla yaptığı icraatlardan biri devlet petrol şirketi YPF'nin özelleştirilmesi oldu. YPF'nin hem ülke ekonomisindeki hem de istihdamdaki payı büyüktü. Kuyularının, rafinerilerinin ve santrallerinin olduğu bölgelerde binlerce işçi çalıştırıyordu. Daha önemlisi bu bölgelerin yerel ekonomilerindeki rolü aracılığıyla dolaylı olarak ek istihdam yaratması nedeniyle, önemi kendi bünyesindeki işçilerin ötesine taşıyordu.³ Özelleştirmenin doğrudan sonucu binlerce işçinin işten çıkarılması ve ileri yaşlardakilere erken emekliliğin dayatılması oldu.

Yeni dönemin ilk mücadeleleri YPF'nin özelleştirilmesine karşı başlar. Bu mücadelelerin görüldüğü yerler ülkenin kuzeyindeki Salta eyaletinde yer alan General Mosconi ve Tartagal, güneydeki Neuquén eyaleti gibi bölgelerdir ki buralar daha sonra *piquetero* hareketinin doğuşuna sahne olacaktır. Bu ilk mücadeleler, Peronizme göbeğinden bağlı olduğu için özelleştirmeyi destekleyen sendika bürokrasisine rağmen yapılacaktır. Hareketin başında bürokrasinin teslimiyetçi çizgisine karşı koyan sendika ve işçi önderleri vardır. Örneğin Mosconi'de, bir mücadele metodu olarak *piquetero* hareketince devralınacak olan yol kesme eylemi kararı halk meclisi toplantısında, sonradan *piquetero* hareketi içindeki en etkin üç odaktan biri haline gelen Partido Obrero'ya⁴ mensup bir işçi önderinin önerisiyle alınır. Özelleştirmeye karşı mücadele asıl hedefi olan özelleştirmenin geri alınmasını sağlayamasa da, işten çıkarılan ya da emekli edilenlerin öngörülenden fazla tazminata kavuşması gibi bir dizi kısmi kazanımla sonuçlanmıştır.

Neo-liberal dalgayla yeni bir mücadele döneminin açılışının habercisi niteliğindeki bu eylemleri 1993 yılında Santiago del Estero'da yaşanan halk isyanı izler.⁵ Mücadele, ücretlerinin düşürülmesine ve ödemelerin geciktirilmesine karşı kamu emekçilerinin eyleme geçmesiyle başlar, işsizlik ve yoksulluğun baskısı altındaki yerel halkın katılımıyla büyük bir isyan biçimini alır. Belediye ve kamu binaları işgal edilir, yolsuzluğa batmış hakim sınıf politikacılarının

3 Resmi istatistiklere göre özelleştirmeden sonra bile YPF kendi bünyesinde çalışan bir işçi başına sayısı 13'e varan dolaylı ek istihdam yaratıyordu.

4 Partido Obrero (PO): İşçi Partisi.

5 Bu eylem mücadele tarihine Santiagueñazo adıyla geçer. Arjantin'de yerel çaplı halk isyanına dönüşen mücadeleler, o bölgenin adından türetilen isimlerle anılır. Cordobazo (Cordoba), Cutralcazo (Cutral-Co) gibi. 2001'de ülke çapında baş gösteren halk isyanı bu nedenle Argentinazo adını almıştır.

konutları tahrip edilir. Eylemler, halk meclisi toplantılarında alınan kararlarla yönlendirilir. Özelleştirmeye karşı eylemlerde olduğu gibi burada da mücadele salt kendiliğinden bir patlama niteliği taşımaz. Zira eylemler örgütlü kamu emekçilerinin mücadelesiyle başlamış, seçilen hedefler bilinçli bir tercihle iktidarı temsil etmeleriyle sembol niteliği taşıyan binalarla sınırlandırılmış ve nihayet onca yoksulluğa rağmen herhangi bir yağma, vs. yaşanmamıştır.

Santiagoña doğrudan siyasi iktidarı hedef almasıyla gelecek mücadelelerin habercisi olur. Bu isyanla doğan mücadele dalgası 2001 Aralık ayında başkent Buenos Aires'te Kongre binasının halk tarafından kuşatılmasıyla ülke çapında zirvesine ulaşacaktır.

Bu ilk eylemlerin aynı zamanda, mevcut sendikal hareketin başındakilerin ataletine karşı bir alternatif arayışını temsil ettiğini vurgulamak gerekir. Aynı yıllarda Peronizmin etkisi altındaki ana sendika konfederasyonu CGT'ye alternatif oluşturmak amacıyla örgütlenen CTA⁶, temel örgütlenme alanı kamu emekçileri ve öğretmenler olduğu halde ileriki yıllarda kendisini önemli ölçüde *piquetero* hareketi içinde örgütlenmeye hasreder ve bu hareket içinde etkin bir siyasi ve sendikal odak konumuna geçer. Hareket içinde belirleyiciliği olan üçüncü siyasi güç de yine sendikal hareket içerisinde gelmektedir: Maoist kökenli PCR'nin CGT içinde sendikal muhalefeti örgütlemek için kurduğu CCC'nin⁷ doğuşu sırasında *piquetero* hareketine gösterdiği olumsuz tavır çok geçmeden değişir ve hareket içinde örgütlenmeye başlar. CCC de *piquetero* hareketinin öncülü niteliğindeki bir dizi mücadelenin içinden gelmektedir. Jujuy'da kamu emekçilerinin 1990-1994 arasında neredeyse kesintisiz sürdürdüğü ve bu dönem içinde beş valinin değişmesine yol açan mücadelenin önderi bir PCR militanıdır.

Hareketin doğuşu ve gelişimi

İşsizleri örgütlenme yönündeki ilk girişimler başladığında YPF'nin özelleştirilmesine karşı mücadeleler, Jujuy'da kamu emekçilerinin mücadelesi ve Santiagoña ile birlikte bir dizi başka önemli mücadele hafızalardaki canlılığını korumaktadır. 1995'de ilk işsiz komitelerinin kurulduğu Neuquén eyaletinde bu girişimler inşaat ve petrol sektöründe çalışıp da işsiz kalan işçi önderlerinin girişimleriyle, PO ve MAS gibi devrimci Marksist örgütlerin aktif katılımıyla başlar. Komitelerin katılımcı sayısının hızla artması ve giderek yayılması yerel sendika yönetimlerini Ağustos ayında büyük bir yürüyüş çağrısı yapmaya zor-

6 CTA'nın kuruluşunun siyasi alandaki karşılığı Menem döneminde Peronizm'den kopanlarla Komünist Parti'nin, Hristiyan Demokrat ve Popülist grupların birleşmesinden oluşan FREPASO adlı örgütün kuruluşudur. FREPASO'nun 1997'de Peronizmin tarihsel rakibi UCR ile birleşerek Alianza adı verilen ittifakı kurmasıyla CTA'nın *piquetero* hareketi içindeki gerici rolünün yoğunluğunu arttıracaktır.

7 Corriente Clasista Combatiente (CCC): Mücadeleci Sınıfçı Akım.

lar. Eyalet yönetimi eylemden bir gün önce işsiz aile reislerine aylık 200 peso⁸ işsizlik desteğini öngören bir yasa çıkaracağını vaat eder. Fakat yasanın resmîyet kazanmaması ve ilk ödemeler konusundaki belirsizlik işsizleri eyleme sevk eder ve çeşitli bölgelerde belediye ve kamu binaları işsizler tarafından işgal edilir. Bu basınç altında eyalet yönetimi yasayı düzenler ancak, yardım yapılacak kişinin çocuklu bir ailenin tek geçim dayanağı olması ve eyalette en az iki yıldır yerleşik bulunması gibi ciddi sınırlamalar getirir. Sınırlı da olsa ilk önemli kazanımını elde eden işsiz örgütlenmesi burada kalmaya niyetli değildir. 16 yaşından büyük bütün işsizlere 500 peso işsizlik desteği talebi bu mücadele sırasında yaygınlaşmaya başlar. Bu taleplerle yapılan büyük yürüyüşe eyalet yönetiminin yanıtı ödemelerin ikinci taksidini geciktirmek olur. Ekim ayında binden fazla işsiz Valilik binasına yürür ve binaya girer. İşsiz temsilcileri içeride yetkililerle görüştüğü sırada kolluk kuvvetleri önceden hazırlandığı belli olan bir senaryoyu hayata geçirir ve eylemcileri gaz bombaları ve plastik mermilerle dağıtır. Ardından gözaltı furçası başlar. Hareketin önderlerinden MAS militanı Horacio Panario tutuklanır. Devlet işsizlerin daha ilk örgütlenme ve mücadele girişimlerine baskıyla yanıt vererek gelecekte izleyeceği yöntemleri haber vermektedir. Hasıyla (CGT), “alternatifile” (CTA) sendika bürokrasisi de provokasyonun sorumluluğunu işsizlere yıkarak *piquetero* hareketi karşısında izleyeceği çizginin ilk işaretlerini ortaya koyar. Bu saldırıya rağmen aradan bir ay geçmeden işsizlerin Panario’nun serbest bırakılması talebiyle büyük bir gösteri düzenlemesi hareketin kolay alt edilemeyeceğinin habercisidir.

1996’nın başlarında hareket yeniden mücadeleye giriştiğinde sadece büyük bir baskıyla karşı karşıya değildir. Sendika bürokrasisinin ihanetleriyle de hesaplaşmak zorundadır. Yeni valiyle sendikalar arasındaki *ateskes* meyvesini, kamu emekçilerinin ücretlerinin düşürülmesi, 200 pesoluk işsizlik desteğinin 150 pesoya indirilmesi ve bu desteğe karşılık zorunlu geçici çalışma koşulunun getirilmesi olarak verir. Ancak işsizler de örgütlenme ve mücadele konusunda inatçıdır. Önce maaşları düşen öğretmenlerin eylemine katılırlar, birkaç saatlik yol kesme eylemiyle öğretmenlere destek olurlar. Eyaletin ikinci büyük kenti Cutral-Co’da 500’den fazla katılımcıyla bir halk meclisi toplantısı düzenlerler. Bunun ardından Neuquén çapındaki işsiz komitelerini bir araya getiren İşsizler Koordinasyonu ile CTA’nın ortak çağrısıyla Neuquén’de ilk işsiz kongresi yapılır. CTA’nın amacı kamu emekçileri arasında zayıflayan tabanının yarattığı boşluğu önemli bir toplumsal güç olarak belirlemekte olan işsizleri kendi yanına çekerek doldurmaktır. Kongre’de, devletin istihdam yaratacak kapitalist girişimlere kredi ve destek sağlaması gibi geri ve hatta gerici bir pozisyonu savunur. Çetin ve uzun tartışmaların ardından Kongre, CTA’ya rağmen, 16 yaşından büyük her işsize 500 peso ödenek, ödeneğe karşılık istenen zorunlu çalışmanın ikramiye ve tatil hakkını içermesi, bu çalışmanın belirli bir aşamada kadrolu, kalıcı işe dönüşmesi

8 Menem yönetiminin Konvertibilite yasası nedeniyle pesonun değeri dolara eşitlenmişti.

gibi, hareketin gelişiminde giderek yaygınlık ve belirleyicilik kazanacak talepleri karar altına alır.

Kongre’de hareketin örgütlenmesine ilişkin de iki farklı yaklaşım vardır. CTA işsizlerin kendi örgütüne katılmasını savunurken, sendika bürokrasisinden dili yanmış işçi önderleri hareketin bağımsız temelde örgütlenmeye devam etmesini savunur ve yine bu pozisyon galip gelir. Ayrıca sonraki yıllarda hareketin en ileri kollarının temel şiarı haline gelecek bir başka karar daha alınır: Ulusal çapta bir İşsizler Kongresi’nin örgütlenmesi.

Kongre’nin üzerinden bir ay geçmeden ilk *Cutralcazo* gerçekleşir ve Cutral-Co’da kilit önemdeki Ruta 22 otoyolu *piqueterolar* tarafından tam bir hafta boyunca kesilir. Yerel halkın da katılımıyla halk isyanına dönüşen eylem kazanımla sonuçlanmıştır. İşsizlik desteğinden yapılan kesintiler geri alınır, işsiz mahallelerinde kesilen elektrik ve gazın yeniden açılması, bölgedeki bir petrol kuyusunun eyalet yönetimince işletilerek gelirinin şehir bütçesine aktarılması ve eyleme katılanlara hiçbir yaptırım uygulanmaması sözleri alınır. Bu vaatlerin büyük ölçüde yerine getirilmemesi bir yıl kadar sonra ikinci *Cutralcazo*’nun patlak vermesine neden olacaktır.

1997 Martında Cutral-Co’da ikinci ayaklanmanın baş göstermesiyle artık hareket bugün bildiğimiz adıyla, yani *piqueteros* olarak anılmaya başlamış ve Arjantin’de yeni bir toplumsal güç olarak benimsenmiştir bile. Geniş çaplı ve uzun süreli yol kesmeler, buna eşlik eden halk ayaklanması, yeni eylem kararlarının, taleplerin ve siyasi iktidar karşısında izlenecek hattın belirlendiği ve genellikle yol kesme sırasında yapılan halk meclisi toplantıları giderek ülke çapına yayılacak olan hareketin başlıca mücadele ve örgütlenme yöntemleri olarak genel bir nitelik kazanmıştır artık.

Aynı yılın Mayıs ayında kuzey eyaleti Salta’daki Tartagal ve Mosconi’de de *piquetero* ayaklanmaları baş gösterir. Burada da Neuquén’dekine benzer bir gelişme vardır. Petrol bölgesidir. Başta özelleştirmeye karşı olmak üzere Peronizm’in neo-liberal saldırısına karşı ilk mücadelelerin başını çekmiş işçi önderleri bu deneyimi işsizlerin mücadelesine aktarırlar. 1995’te ilk örgütlenme çabaları ve eyalet yönetimiyle ilk karşı karşıya gelişler başlar.

1997’deki mücadele başladığında Tartagal ve Mosconi’nin işçileri ve işsizleri Neuquén’deki mücadelenin bilgi ve deneyimine sahiptir. Buradaki ayaklanmaya daha fazla sayıda işsiz katılır. Amerika yerlileri ve beyazlar arasındaki ayrılık ortadan kalkar ve yerlilerin talepleri de hareketçe benimsenmeye başlar. Hareket daha net ve ileri talepler öne sürer. Devletin uyguladığı baskı ve *piqueteroların* buna yanıtı da daha sert ve karardır. Bütün bunlar hareketin giderek geliştiğinin ve güçlendiğinin işaretleridir. CTA ve CCC gibi, giderek hareketin reformist ve sınıf işbirlikçi kanadına dönüşmekte olan odakların hareketin önünü kesen politikaları Tartagal ve Mosconi’de daha da ileri götürmeleri ise işin bir diğer boyutunu oluşturur.

Bu dönemden sonra ülkenin iç bölgelerinde başlayan hareket giderek yaygınlık kazanacak, başkenti kapsayan Gran Buenos Aires eyaletine de uzanacaktır. Sınıf mücadelesinin şiddetlenmesiyle Menem'in ayağını bastığı toprak da giderek zayıflamaya başlar. Ancak *piquetero* hareketini, özellikle Menem döneminde başlayan ve *Plan Trabajar* adı verilen geçici istihdam paketleriyle ve yiyecek yardımlarıyla sisteme yedekleme çabalarının geçici bir başarı kazanmasının da etkisiyle *Alianza* giderek yükselişe geçer ve 1999 seçimlerindeki galibiyetiyle Fernando De la Rúa Menem'in yerini alır. Ancak De la Rúa'nın ne çöküşe giden ekonomiyi kurtarmak için Menem'den farklı bir planı vardır, ne de artan toplumsal muhalefet karşısında fazla dayanacak gücü. 1999-2001 arası dönem *piquetero* hareketinin doğuşundan sonra ikinci kez şahlanmasına ve nihayet bütün ezilenlerin *piquetero* yöntemleriyle ayağa kalkmasına sahne olacaktır.

Hareket içindeki temel siyasi eğilimler

Piquetero örgütlenmesinde ve mücadelesinde en önde yer alan örgütlerden biri olan PO'nun militanlarından Luis Oviedo hareketin tarihini anlatan kitabının girişinde, işçi sınıfına ait bütün oluşumlar gibi *piquetero* hareketinin de var olma hakkını kazanmak için gerek devletin ve burjuvazinin kurumlarına, gerekse de devletin uzantısı konumundaki sendika bürokrasisine karşı çetin bir mücadele vermek zorunda kaldığını belirtir.⁹ Hareketin onlarca militan ve önderinin kanıyla yazılan tarihi, bu tespitin haklılığını gösterir. Ancak en sert mücadelenin aynı zamanda hareketin kendi bağrında yaşandığını vurgulamak gerekir.

Piquetero hareketi daha başından iki karşıt eğilimin, hareketi düzene yedeklemek ve devletin uzantısı haline getirmek için çabalayan, CTA'nın başını çektiği ve CCC'nin de giderek kaydığı reformist bir kanatla, hareketin bağımsızlığı, işçi sınıfının geri kalanıyla birliği, politik bir nitelik kazanarak düzenin sınırlarını aşması için mücadele eden ve PO ile birlikte bir dizi başka siyasi hareketin başını çektiği bir diğer kanadın mücadelesiyle belirlenir. *Piquetero* içindeki bütün diğer ara eğilimler, bu iki karşıt kutup arasında bir yerlerde konumlanır.

Hareketin geleceği açısından belirleyici önemi bulunan bu iki kanat arasındaki ayrımların üç temel ayağı vardır. Birincisi hareketin örgütlenme yöntemi üzerinedir. Hareket bağımsız örgütlenmeye devam mı etmelidir yoksa sendikalar içinde ya da hatta küçük ve orta burjuvaziye de içeren çok sınıflı bir cephe de erimeli midir? Buna bağlı olarak gelişen diğer tartışma mücadelenin talepleriyle ilgilidir. Hareket işçi sınıfıyla bağını kurmak suretiyle kendi özgül taleplerini mi yükseltmelidir, yoksa kapanan işletmelerin yeniden açılması, KOBİ'lere mali destek sağlanması gibi başka ve hatta düşman sınıfların taleplerini mi benimsemelidir? Talepler üzerindeki tartışmanın uzantısı hareketin işsizlik konusundaki

⁹ Luis Oviedo, *Una Historia del Movimiento Piquetero*, Ediciones Rumbos, Buenos Aires, 2004, s. 7.

temel çizgisinin ne olacağıyla ilgilidir. Hareketin devrimci kanadı temel olarak 16 yaşından büyük bütün işsizlere maaşa denk ücret ve ücretler düşürülmeksizin iş saatlerinin düşürülmesi yoluyla yeni istihdam sağlanmasını savunur. Karşı kutupta ise hareketin ufkunu geçici istihdam paketleri elde etme ve gıda yardımları alma hedefleriyle sınırlama eğilimi hakimdir.

Bütün bu ayırım noktalarının temelinde daha temel bir ayrılığın yattığını görmek zor değil. Devrimci kanat hareketin örgütlenme metodunu, ittifaklar politikasını ve talepler demetini işçi sınıfının çıkarları çerçevesinde belirlemeye çalışırken, diğer kutupta işsizlik sorununa ve bunun çözümüne küçük burjuva ve son tahlilde burjuva bir bakış açısı hakimdir. Bakış açısındaki bu temel ve sınıfsal karşıtlık ise Arjantin'e özgü olmak bir yana kapitalizmin hakim olduğu hemen her yerde mevcuttur.

İşsizlik kapitalizmin yapısal ve kronik bir sorunudur. Sömürden elde ettiği artı-değeri artırarak ayakta kalan burjuvazinin bunun için başvurduğu yöntemlerden birisi de ücretleri düşürüp, çalışma saatlerini uzatmaktır. İşçileri buna razı edebilmek için ise yedekte her zaman bir işsizler ordusunu hazır tutmaya mecburdur. Yani kapitalizm bir grup işçiyi giderek daha fazla sömürürken, diğer grubun bu düzende sahip olduğu tek hakkı, yani sömürülme hakkını elinden alır. İstihdam yaratacağı gerekçesiyle kapitalist girişimi teşvik etmek belirli bir bölgede belirli bir zaman dilimi içinde işsizlik oranını düşürebilir. Ancak kapitalistlerin yedek işçi ordusuna olan ihtiyacını azaltmaz. Dolayısıyla işsizlik sorunu kapitalist girişimleri teşvik yoluyla çözülemez.

İşsizlik kapitalizm şartlarında nihai olarak çözülemez bir sorun olduğu içindir ki kapitalizmi aşmak için tam da kapitalist çıkarları hedef alan talepler belirlemek gerekir. Ücretler düşürülmeksizin iş saatlerinin düşürülmesi yoluyla istihdam yaratılması talebi iki yönden birden kapitalist çıkarları hedef alır. Hem artı-değerin yani sömürü oranının düşmesini sağlayacağı için, hem de iş sahibi olanla işsizi birleştirerek işçi hareketinin bir bütün olarak önünü açacağı için.

Piquetero hareketinin devrimci kanadınca çoğu zaman, kapitalistlerden artan oranda vergi alınması talebiyle bir arada ileri sürülen işsizlik yardımı talebi de işsizle çalışanı karşı karşıya getirmede, faturayı devlete ve kapitalistlere yüklediği için ileri bir nitelik taşır. Bunun karşısında öne çıkarılan geçici istihdam paketleri talebi ise burjuvazinin işine gelmektedir. Zira ayda 150-200 peso gibi sefalet ücretleri karşılığında, hiçbir sosyal güvence olmadan yapılan ve burjuvaziye istediği zaman işçiyi atma hakkı tanıyan bu tür bir çalışma sistemi, yeni ucuz işgücü kapısı yaratmak suretiyle işçi sınıfının aleyhine işler.

Ancak bu geçici istihdam paketleri ve yiyecek yardımının ağır sefalet koşulları altındaki işsizleri bir süre için rahatlattığı bir gerçektir. Özellikle hareketin doğuşundan 1999'a kadar gerçekleşen *piquetero* eylemleri, birçok örnekte bu geçici istihdam ve yiyecek yardım paketlerinin elde edilmesiyle noktalanmıştır. Ancak Menem'in zayıflaması karşısında Alianza'nın yükselişini

kolaylaştıran faktörler arasında tam da devlet yardımlarının *piquetero* hareketini düzene bağlayan karakteri rol oynar. *Piquetero* hareketini eleştirenlerin onu *Clientalismo/Asistencialismo*'ya¹⁰ dayanmakla suçlamasının kaynağı da budur. CTA ve CCC gibi hareketi düzene bağlamak isteyen odakların bu suçlamayı hak ettiği kuşku götürmez. Ancak bir bütün olarak *piquetero* hiçbir aşamasında devlet yardımlarına bağımlı, asalak bir harekete dönüşmemiştir. *Piquetero* hareketi bu istihdam ve yardım paketlerinin gerici rolüne karşı mücadele edebildiği içindir ki De la Rúa'nın (ve ardından üç başkanın daha) düşürülmesine giden yolu döşeyebilmiştir. Fakat bu, hareketin devrimci kanadının yardımlara ve geçici işlere sırt çevirdiği, *piquetero* hareketi yardımları kabul ettikçe hareketten koptuğu anlamına gelmez. Bir yandan hareketin daha ileri talepler benimsemesi için çabasını sürdürürken diğer yandan istihdam paketlerinin ve yardımların bağımlılaştırıcı rolünü kırabilmek için mücadele eder. Bu doğrultuda *piquetero* örgütleri bu yardımların dağıtımının yönetimini kendi üzerine alır. Yeni geçici işlere kimin gönderileceğini, yiyeceklerin nasıl dağıtılacağını kendisi belirlemeye başlar. Bu ise hem hareket içindeki kolektif bağların güçlenmesine hem de işçi sınıfının yönetim deneyiminin artmasına yol açar. Geçici işlerin büyük bölümünün okul, hastane inşaatı gibi kamu yararına işler olması da *piquetero* hareketinin diğer ezilen kitleler içindeki prestijinin artmasına yardımcı olur. Ayrıca yardımların devletin kendi isteğiyle dağıtılmadığını, bunları elde edebilmek için dahi hareketin kararlı bir mücadele verdiğini eklemek gerekir.

Hareketin örgütlenmesinin bağımsız olup olmayacağı sorunu ise iki düzeyde ele alınmalıdır. Bir kere, ekonomik yıkımın hemen herkesi, bu arada KOBİ'ler gibi burjuva katmanları da etkilediği iddiasına sarılarak onu çok sınıflı bir cephenin uzantısı haline getirmenin işçi sınıfının çıkarları açısından bakıldığında kabul edilebilir bir tarafı olmadığı ortadadır. Oysa CTA ve CCC gibi reformist eğilimler sürekli olarak, bu sınıf işbirliği politikasını *piquetero* hareketine dayatmak için çabalarlar. Ayaklanmaların ortaya çıktığı yerlerde soruna çözüm getirme iddiasıyla ekonomik ve sosyal konsey ya da acil durum komiteleri gibi, yerel sendika bürokrasilerinin yanı sıra valilik ve belediye yönetimi gibi iktidar odaklarını, ticaret ya da sanayi odası gibi burjuva örgütlerini bir araya getiren organların oluşturulmasına ön ayak olurlar. Tabii ki bu organların amacı, hareketi frenlemek ve yatıştırmak olmaktadır.

Öte yandan hareketin belirli bir anda işçi sendikalarıyla nasıl ilişkileneceği esas olarak taktik bir sorundur. Yani koşullara bağlıdır. Arjantin deneyiminde işsizlerin mücadeleye atılmasının sendikal tıkanıklığın ve işçi sınıfının bölünmesinin aşılması yolundaki mücadelede bir manivela rolü oynadığını görüyoruz. Bu

10 *Clientalismo/Asistencialismo*, maddi yardım karşılığında belirli bir siyasi hareketi desteklemek anlamını taşır. Güçlü bir popülist geleneğe sahip Peronizm'in iktidar dönemlerinde yaygınlaşarak Arjantin'de güçlü bir hakim sınıf yöntemi halini almıştır. Bu niteliğinin *Piquetero* hareketine yöneltilmesi, *piquetero* örgütlerinin yöneticilerinin üyeleri bu metotla kendilerini bağladığını iddia etmek anlamını taşır.

durumda hareketin bağımsız gelişimini durdurarak onu son derece geri politikalar benimseyen sendikalara yedeklemeye çalışmak yanlış bir adım olurdu.

Bu arada hareketin bağımsızlığını savunan eğilimlerin de kendi aralarında ikiye ayrıldığını görüyoruz. Özellikle Buenos Aires çevresinde gelişen ve otonom yapıları nihai amaç haline getiren, daha ziyade anarşist-otonomist fikirlerin hakim olduğu *piquetero* örgütleri hareketin yalnızca burjuvaziden değil, bütün diğer örgütlerden bağımsızlığını savunma temelinde hareket ediyorlardı. Bu ise işçi hareketinin birliğinin sağlanmasını zorlaştırarak işsiz hareketinin yalnızlaşmasına götüren bir anlayış. Buna paralel olarak işsizleri ilgilendiren acil ekonomik taleplerle devrim gibi genel siyasi hedefler arasında bağ kuramamaları bu örgütlerin kendi kendilerine yeter görünümü altında devlet yardımlarına bağımlı hale gelmelerinin önün açan bir nitelik taşımaktaydı.¹¹

Diğer eğilim ise hareketin bağımsız örgütlenme temelinde gelişmesini ancak işçi hareketiyle ve sendikal hareketle ortak talep ve çıkarlar temelinde birleşmesini savunuyor, birliğin halk meclisleri gibi mücadele organları temelinde gerçekleşmesi gerektiğini söylüyordu. Bu yöntemin geçerliliğinin hareketin gelişimi boyunca en azından eğilim olarak doğrulandığını görürüz. Zira özellikle 1999-2001 arasındaki mücadeleler *piquetero* yöntemlerinin giderek işçi sınıfının bütününe yayılmasına sahne olur. Ortak bir örgütlenme yaratılmasa da yükseliş anında ciddi bir kaynaşma söz konusudur.

Fakat halk meclisi gibi organların ancak yükseliş anlarında görülen özel tür sınıf örgütleri olduğunu unutmamak gerekir. 2001 krizinden sonra *piquetero* hareketinin geri çekilmesi ve sendika hareketinde bürokrasi hakimiyetinin varlığını sürdürmesi, hareketin yükseliş döneminde kalıcı mücadele örgütleri yaratamamış olduğunu gösterir. Bu nedenle işçi ve işsiz örgütlerinin kalıcı sendikal yapılarda, tabii ki bürokrasiye karşı mücadele temelinde bir araya gelmesinin yollarını bulmak gerekir. Kendi bağımsız örgütleri aracılığıyla gelişerek sınıf mücadelesine yeni bir kan taşıyan *piquetero* hareketinin zaman içinde örgütlü işçi hareketiyle kalıcı yapılar altında bir araya gelme kanallarının bulunamamış olması ciddi bir dezavantaja dönüşmüştür.

Hareketin yapısı, niteliği ve yöntemleri

Piquetero hareketi hayli heterojen bir bileşime sahiptir. Bu heterojen yapı çeşitli düzeylerde ele alınabilir. Toplumsal bileşim açısından hareket, yukarıda da belirttiğimiz üzere, yakın bir dönemde işsiz kalmış deneyimli sanayi işçilerinin yanı sıra, daha hiç mesai yüzü görmemiş genç işsizleri ve uzun süredir işsiz kaldığı için iş bulma umudunu yitirmiş işsizleri de kapsar. Bunlara, çöken ev

11 Fakat bu, otonom *piquetero* örgütlerinin tamamen uzlaşmacı olduğu anlamına gelmiyor. Bunlar arasında diğer işçi sınıfı ve *piquetero* örgütleriyle ortak hareket etmeye önem verenler de mevcuttu ve devlet en baskıcı yüzünü çoğunlukla bu örgütler üzerinde gösterdi.

ekonomisinin yükü omuzlarına kaldığı için inisiyatifi ele alan ev kadınlarını eklemek gerekir. Genel olarak *piquetero* hareketinin yarından fazlasının kadınlardan meydana geliyor oluşu dikkat çekicidir. Birçok yol kesme eyleminde eşleri geride dururken kadınlar barikatların en önünde polisle çatışırlar. Bazen birkaç hafta süren eylemlerde kitlelerin beslenme ve bakımlarında inisiyatifi de yine çoğunlukla kadınlar üzerlerine alırlar. Dolayısıyla *piquetero* hareketi bir yönüyle de bir emekçi kadın hareketidir. Ancak kadınlara özgü taleplerin hareketin gündeminde ciddi bir biçimde yer aldığından söz edemeyiz. Bu farklı nitelikteki işsiz katmanlarının yanı sıra, işsizlerin dışına taşan kent yoksulları da harekette belirli bir ölçüde yer almıştır.

İkinci düzeyde hareket içindeki siyasi eğilimler vardır. Ortanın solu politikalarını savunan CTA ve reformist bir çizgi izleyen CCC gibi yapıların yanı sıra, Trotskist, Hareketçi, Guevarist, Anarşist eğilimlere sahip devrimci kanadı oluşturan ya da ona yakın duran siyasi gruplar *piquetero* hareketi içinde aktif bir biçimde yer alırlar¹². Zaman içinde *piquetero* hareketinin ayrışarak farklı ulusal ya da yerel örgütlenmelerin çatısı altında yollarına devam etmesi büyük ölçüde bu siyasi farklılıklar temelinde olmuştur.

Bunlara ek olarak hareketi coğrafi farklılıklar da belirlemiştir. Arjantin'de eyaletlere dayalı idari sistem, iç meselelerde her bir eyaletin ayrı birer ülkeçik gibi hareket etmesine olanak tanır. Eyalet yönetimlerinin merkezi devletten aldıkları maddi desteğin yanı sıra kendi gelir kaynakları ve bir nevi iç ekonomileri vardır. Bu durum mücadele örgütlerinin iktidarı hedef alan talepler benimsemelerini ve kazanımlar elde etmelerini kolaylaştırıcı bir nitelik taşır. Peronizmin popülist geleneği ve askeri diktatörlük döneminin etkileri dolayısıyla siyasetçilerin toplumsal muhalefet temsilcileri için daha erişilebilir mesafelerde olmaları da benzer bir etkide bulunur. Bu şartların, hareketin hem kazanımlar elde etmesini, hem de *Clientalismo* ile düzene doğru çekilmesini kolaylaştıran ikili bir rol oynadığı söylenebilir. Öte yandan bu bölgesellik özelliğinin, hareketin ulusal çapta merkezileşmesini zorlaştıran bir yönü olduğunu tespit etmek gerekir.

Piquetero hareketinin farklı düzeylere sahip bu heterojen yapısı onun, işsizlerin ve kent yoksullarının önemli bir bölümünü kapsayan, ulusal çapta örgütlenen, işçi sınıfının ve ezilenlerin diğer bileşenlerini harekete geçiren bir mücadele odağı niteliğine bürünmesini sağlar. Fakat harekete bu niteliği kazandıran sadece heterojen yapısı değildir. Benimsediği talepler ve uyguladığı mücadele yöntemleri de harekete rengini veren diğer unsurlardır. Doğrudan işsizliğe ilişkin temel talebi yukarıda ele almaya çalıştık. *Piquetero* eylemlerinde genelde bu talebe başka talepler de eşlik eder. Bir önceki yol kesmede ya da başka kalkışmalarda tutuklanan unsurların serbest kalması için mücadele her zaman ön planda yer

12 Fakat Arjantin solunun tamamının *piquetero* hareketi içinde yer aldığı söylenemez. Örneğin Trotskist kökenli MST ve Stalinist kökenli Komünist Parti *piquetero* hareketine eleştirel yaklaşan ve dışında duran önemli sol örgütlerdir.

almıştır. Bazı örneklerde tutukluların serbest kalmasının sağlanması, hareketin hem özgüveninin hem de diğer ezilen katmanlar nezdindeki prestijinin artmasına yardımcı olur.

Hareketin yalnızca kendisine dönük taleplerle mücadele etmediğini, birçok örnekte sanayi işçileri, kamu emekçileri gibi işçi sınıfına dahil başka gruplar adına da talepler öne sürdüğünü vurgulamak gerekir. Hareketin bu yönü en berak biçimde Salta'daki mücadelelerde açığa çıkar. Buradaki mücadelelerin çeşitli aşamalarında piqueterolar, işten atılan işçilerin geri alınmasını sağlamış, sendika bürokratlarınca kabul edilen sefil bir toplu sözleşmeyi iptale zorlamış ya da kamu emekçilerinin ücretlerinin düşürülmesine karşı yolları kesmişlerdir. Bu somut sınıf dayanışması örneklerinin yanı sıra özelleştirmelerin geri alınması, dış borçların iptali, üç vardiya uygulayan bir dizi fabrikada dört vardiyaya çıkılması yoluyla iş saatlerinin düşürülmesi gibi düzenin sınırlarını zorlayan talepler etrafındaki devrimci yöneliş, hareketin işçi sınıfının bütününe dikkatini üzerine toplamasında azımsanmayacak bir rol oynar.

Hareketin benimsediği yöntemler de benzer bir etkiye sahiptir. *Piquetero* adı, ulaşımın kapatılan eyaletlerarası ya da şehirlerarası otoyollarda gözcülük ve savunma işlevini yerine getiren işsiz sıralarından gelir. İngilizce "picket" sözcüğünden devralınmış olan *piquet*, grev hattı, yani grev gözcülerinden oluşan sıra demektir. Arjantin'de yol kesme eylemlerinin ilk örneklerine ta 20. yüzyıl başlarında rastlanır. Ancak ilk kez *piquetero* hareketiyle temel mücadele yöntemi haline gelir. Bu anlamıyla işsizler için grevin muadili niteliğindedir ve karayolu ulaşımının ticaretin can damarı olduğu günümüzde zaman zaman grev kadar etkili olur. Zira birisi kapitalist için artı-değerin üretilmesini engellerken, diğeri onun gerçekleşmesinin önüne geçer. Yol kesme eylemlerinin *piquetero* hareketiyle sonuç alıcı etkiye kavuşması, giderek ülke çapına yayılmasına ve hareketin dışındaki katmanlarca da benimsenmesine yol açar. Fabrikalarda direnişe geçen işçiler arasında, fabrikaya giden yolları kesme eylemleri gelişir.

Özellikle Neuquén ve Salta'daki yol kesme eylemleri birçok durumda yerel halkın da desteğini almıştır. *Piquet*ler yolda beklerken Jandarma güçlerinin saldırmaması durumunda yakın kentte itfaiye sirenleri çalmaya başlar, halk *piqueteronun* yardımına koşar. Yol kesmenin yerel halk ayaklanmasına dönüşmesi durumunda Jandarma'nın hareketi bastırması olanaksızlaşır, bu durumda yerel yönetim sopadan vazgeçip havuca yönelmek durumunda kalır.

Piqueterolar mücadelenin geleceğini çoğunlukla yol kesme eylemleri sırasında yapılan halk meclisleri sırasında tayin ederler. Bu toplantılarda konuşmaların kısa tutulması, herkese söz hakkı tanınması için çaba harcanır. Yönetimle görüşme yapmak, yürütme işlevini üstlenmek ya da işsiz kongresine delege olarak katılmak üzere seçilen temsilcilerin geri çağırılabilir olması kuralı işletilir. Yiyecek yardımları ve geçici işler bu temsilciler aracılığıyla, en çok ihtiyacı olanlardan ve son yol kesmede en önde yer alanlardan başlayarak

dağıtılır.

Piquetero hareketi var olma hakkını bu talepler demeti ve programatik yöneliş temelinde, bu mücadele ve örgütlenme yöntemleriyle elde etmiştir. Fakat sonuç, dikkate alınır bir mücadele odağına dönüşmekten ibaret değildir. 2001 ayaklanmasını önceleyen aylarda art arda yapılan iki Ulusal *Piquetero* Kongresi, gerek ortaya koyduğu acil taleplerle gerekse Arjantin'in bütün ezilen kitlelerine seslenerek onları iktidara başkaldırmaya çağırmasıyla hareketin işçi sınıfının ve toplumun öncü katmanı rolüne soyunduğunu gösterir.

Sonuç

Yukarıda vermeye çalıştığımız özetten de anlaşılacağı üzere *piquetero* hareketi işsizlikten bunalan kitlelerin kendiliğinden patlaması biçiminde gelişmemiştir. Hareketin oluşmasında daha başından solun ve öncü işçilerin müdahalesinin büyük payı vardır. *Piquetero* hareketinin neden işsizliğin daha da yüksek oranlara ulaştığı başka yerlerde de değil de Arjantin'de ortaya çıktığı sorusu haklı olarak yaygın biçimde sorulur. Elbette burada Arjantin'e özgü bir dizi nesnel faktörün oynadığı rolden söz etmek mümkündür. Ancak solun ve sendikal hareketin mücadelecisi kanadının bilinçli müdahalesinin ve izlediği stratejinin, *piquetero* hareketinin doğuşunun öznel boyutunu ve en önemli faktörlerinden birini oluşturduğunu tespit etmek gerekir.

Bu stratejinin temelinde, tümüyle düzene yedeklenmiş durumdaki sendikal hareketin yaşadığı tıkanıklığı, sendikal tabanı ayağa kaldırarak aşmaya çalışmanın yattığını söyleyebiliriz. *Piquetero* hareketini önceleyen bir dizi sınıf mücadelesinde bu yönelişi görmek mümkündür. Ancak özellikle 1990-95 arasındaki mücadelelerde yer alan ancak işsiz duruma düşen öncü işçilerin Neuquén, Salta gibi eyaletlerde, bu kez işsizliğe karşı açtıkları bayrağın altına son derece militan ve gözü kara bir genç işsiz kitlesinin toplanmasıyla neo-liberal saldırılara karşı mücadele sendikal hareketin dışında gelişme şansı bulmuştur. Kapitalist düzenin sınırlarını zorlayan talepler öne sürerek çetin bir mücadeleye giren, burjuvazinin iş sahibi işçilerle işsizleri karşı karşıya getirme çabalarına yine önderliğinin bilinçli müdahaleleriyle karşı koyan ve nihayet kısmi kazanımlar elde etmeyi başaran *piquetero* hareketi bu özellikleriyle sendika bürokrasinin ihanet politikalarına sınıf mücadelecisi bir alternatif odak olarak öne çıkmayı başarmıştır.

Bu başarı en yüksek ifadesini 2001 Aralık ayında patlak veren Argentinazo'da bulur. Ülkeyi ekonomik iflasa götüren De la Rúa hükümetinin büyük bankaları iflastan kurtarmak ve dış borç ödemelerini sürdürmek için son çare olarak bankalardaki mevduatları dondurma kararının ardından patlak veren 2001 Aralık ayaklanması işçi, işsiz ve yoksulların yanı sıra kentin alt orta sınıflarını da yanına çekerek ülkede bir devrimci durum yaratır. Kitlelerin ortak şiarı haline gelen "Que se vayan todos!" ("Hepsi gitsin!") sloganı radikalinden Peronistine bütün burjuva

partilerini ve siyasetçilerini hedef tahtasına yerleştirir. Bu ise, sonbahar aylarında mücadelesi zirveye ulaşan *piquetero* hareketinin art arda gerçekleştirdiği iki ulusal kongrenin sonucunda çıkardığı manifestonun en temel şiarıdır. İşsizlerin, kökleri on yıl öncesine uzanan ve bu on yıl içinde adım adım yükselen mücadelesini hesaba katmadan *Argentinazo*'yu anlamak olanaksızdır.

Birkaç ay içinde dört başkanı düşürmesiyle tarihe geçen bu mücadelecilik, önce Duhalde ve ardından gelen Kirchner'in Peronist hükümetlerinin, emperyalistlerin yardımıyla ülke ekonomisindeki yangını hafifletmeyi başarmasıyla adım adım geri çekilir. Özellikle takip eden 2002 yılı boyunca yol kesme eylemlerine devam eden ve birçok kez devlet güçleriyle sert çatışmalara giren *piquetero* hareketi ise esas darbeyi kendi içinden alır. Duhalde döneminde CCC'nin, Kirchner'le birlikte de CTA'nın hükümetle işbirliği politikaları, hareketin ciddi bölünmeler yaşamasında önemli rol oynar. Burjuvazinin güç bela atlattığı ekonomik ve siyasi krizin yaralarını sarmak için gayret gösteren Kirchner, baskı ve sertlik politikasından uzak durmaya çalışarak hareketi kendi yanına çekmeye çabalar. Bir yandan, sınırlı da olsa yeni istihdam olanakları yaratıp, hareketin hükümetle iyi geçinen kanadına gıda ve geçici iş yardımlarını artırırken diğer yandan hareketin radikal kanadının toplum genelindeki itibarını adım adım azaltmak için örtülü bir mücadele vererek *piqueteronun* kitleliliğini ve mücadeleciliğini kırmaya çalışır ve bunda belirli bir başarı kazanır.

Ancak *piquetero* hareketi daha geri bir düzeyde de olsa varlığını ve mücadeleciliğini sürdürüyor. Geçen zamanda işsizlik ve yoksulluk oranlarını kayda değer derecede düşürmeyi başaramayan hükümet bir süredir mali darboğaz ve enflasyon tehdidiyle uğraşırken, dünya ölçeğinde şiddetlenen krizin ülkeyi yeniden uçurumun eşiğine savurması kaçınılmaz görünüyor. Ülkenin mücadele tarihine geçen *piquetero* deneyiminin olumlu temelde geleceğe aktarılması için çabalara sendikal hareketin kendi içinden köklü bir biçimde sarsılmasının eşlik etmesi gerekiyor.